

پناهیان: هیچ عضوی از بدن به اندازه زبان موجب عذاب انسان نمی شود/بهترین صدقه، صدقه زبان

است/ قدرت زبان مثبت مادرها بیشتر از پدرها

حجت الاسلام والمسلمین پناهیان، شبهای ماه مبارک رمضان و در طول برگزاری نمایشگاه قرآن، حدود ساعت ۲۲:۳۰ در مصلى بزرگ امام خمینی (ره)، با موضوع «سبک زندگی یا نگاهی به سوره حجرات» سخنرانی می کند. علاقمندان می توانند می توانند این سخنرانی را **هر روز ساعت ۱۳:۳۰ بر روی موج اف ام ردیف ۱۰۰ مگا هرتز از رادیو قرآن** بشنوند. در ادامه گزیده‌ای از مباحث مطرح شده در **سیزدهمین جلسه** را می خوانید:

اگر زبان را رها کنیم، خود به خود خوب نخواهد شد

- زبان در وجود انسان جایگاهی دارد که هم می تواند بافضیلت ترین ثوابها را برای انسان به ارمغان بیاورد و هم بالاترین عذابها را. لذا در بین همه رفتارهای انسان شاید مهمترین رفتار، مربوط به نحوه به کارگیری زبان باشد.
- اگر کسی برای زبان خودش برنامه ریزی نکند علی القاعده خوش زبان نخواهد شد و بدزبانی خواهد کرد. کسی که زبان خود را کنترل نکند و برای زبان خود محدودیت های خاصی قائل نشود، یا تبدیل به آدمی خواهد شد که دیگران را مسخره می کند، یا با زیان نیش خواهد زد، یا مدام دیگران را سرزنش خواهد کرد، و یا غیبت دیگران را خواهد کرد.
- **اگر زبان را رها کنیم، خود به خود خوب نخواهد شد. باید برای زبان خودمان برنامه داشته باشیم و به شدت کنترلش کنیم.** شاید شنیده باشید که در گذشته بعضی ها بودند که سنگ ریزه های زیر زبان خود می گذاشتند تا زیانشان را راحت تر کنترل کنند و موقع حرف زدن با مراقبت بیشتر و حساب شده تر سخن بگویند.

هیچ عضوی از بدن به اندازه زبان موجب عذاب انسان نمی شود

- بعضی ها گناهان بزرگ و مهلك را گناهانی غیر از گناهان مربوط به زبان می دانند ولی بر اساس روایات، مهمترین عضو گنهكار بدن انسان زبان است. پیامبر اکرم (ص) می فرماید: «اکثر خطاهای انسان از زبان اوست؛ **إِنْ أَكْثَرَ خَطَايَا ابْنِ آدَمَ مِنْ لِسَانِهِ**» (ارشاد القلوب/ج ۱/ص ۱۰۳)
- در روز قیامت هیچ عضوی از اعضای بدن انسان به اندازه زبان موجب عذاب او نمی شود. رسول خدا(ص) می فرماید: «أيا جز این است که مردم به خاطر آنچه با زبان خود به دست می آورند به جهنم می افتند؟! وَ هَلْ يَكْبُ النَّاسُ عَلَى مَا خَرِبَهُمْ فِي النَّارِ إِلَّا خَصَائِدُ أَلْسِنَتِهِمْ» (تحف العقول/ص ۵۶) و در روایت دیگری می فرماید: «خداوند زبان را چنان عذاب می کند که هیچ یک از جوارح دیگر انسان را مانند آن عذاب نخواهد کرد؛ **يُعَذِّبُ اللَّهُ اللِّسَانَ بِعَذَابٍ لَّا يُعَذِّبُ بِهِ شَيْئًا مِنَ الْجَوَارِحِ**» (کافی/ج ۲/ص ۱۱۵)

اعضای بدن به «زبان» می گویند: اگر تو ما را رها کنی، حال ما خوب است/درخواست اعضای بدن از زبان: تورا به خدا کاری به ما نداشته باش!

- **امام زین العابدین (ع) می فرماید: هر روز صبح زبان انسان از اعضای دیگر بدن احول پرسی می کند و می گوید حال تان چطور است؟ اعضای بدن می گویند: اگر تو بگذاری حال ما خوب است! از خدا بترس و کاری به ما نداشته باش! و او را سوگند می دهند و می گویند: ما به واسطه تو پاداش می گیریم و به واسطه تو عذاب می بینیم.** (إِنْ لِسَانَ ابْنِ آدَمَ يُسْرِفُ كُلَّ يَوْمٍ عَلَى جَوَارِحِهِ فَيَقُولُ كَيْفَ أَصْبَحْتُمْ؟ فَيَقُولُونَ: بَخِيرَ إِنْ تَرَكَتْنَا، وَ يَقُولُونَ: اللَّهُ اللَّهُ فِينَا وَ يُنَاشِدُونَهُ وَ يَقُولُونَ إِنَّمَا نُنَابُ بِكَ وَ نُعَاقِبُ بِكَ؛ خصال شیخ صدوق/ج ۱/ص ۶)

اگر در چیزی «نحوست» باشد، آن چیز زبان است

- اسلام به چیزی به نام نحوست و شوم بودن معتقد نیست (تفسیر المیزان/۱۱۴/۱۹) ولی رسول خدا می فرماید: اگر در چیزی نحوست باشد، آن چیز زبان است. (إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ شَوْمٌ فَفِي اللِّسَانِ؛ کافی/۱۱۶/۲) یعنی زبان می تواند شوم باشد و موجب زحمت و سختی شود. بعضی ها زیانشان نحس است و نحسی آثار مختلفی دارد، از آثار مستقیم بدزبانی گرفته که ممکن باعث کشته شدن شود، تا اثر غیر مستقیم و اثر روانی منفی زبان در یک محیط که ممکن است اوضاع را برگرداند. گاهی اوقات همه چیز خوب پیش می رود، ولی یک نفر بدزبان در این میان می گوید: «نه! من می دانم درست نمی شود!» و در اثر همین حرف، همه چیز خراب می شود.

بهترین صدقه، صدقه زبان است

- در کنار خطراتی که زبان دارد خوب است به جنبه مثبت زبان هم توجه کنیم و آن کارهای خوب زیادی است که انسان می تواند با زیانش انجام دهد. رسول گرامی اسلام(ص) می فرماید: بهترین صدقه، صدقه زبان است؛ **إِنْ أَفْضَلَ الصَّدَقَةِ صَدَقَةُ اللِّسَانِ** «مستدرک الوسائل/ج ۱۲/ص ۱۴۷) **اگر با زبان خودتان به کسی محبت کنید، خودش صدقه است. گاهی اوقات همین که احوال کسی را بپرسیم و با کلمات خوبی که به زبان می آوریم یک انرژی مثبتی به او بدهیم خودش صدقه است و شاید ثوابش بیشتر از این باشد که مقداری پول صدقه بدهیم.**
- **انسان با زبان خودش می تواند آبروی یک مؤمن را حفظ کند. چه خدماتی که می توان زبان انجام داد و چه دلگرمی هایی که می توان به آدمها داد! حتی گاهی بیمار بستری در حال مرگ را می شود با زبان احیاء کرد. اطباء گاهی اوقات با زبان خودشان بیشتر از نسخه و دارو، بیماران را مداوا می کنند.**

توانایی خاص خانمها در به کارگیری زبان/ قدرت زبان مثبت مادرها بیشتر از پدرها

- خانمها در به کارگیری زبان توانایی خاصی دارند که می توانند از این قدرت به خوبی استفاده کنند. مادرها در به کارگیری زبان مثبت و شیرین قدرتی دارند که خدا این قدرت را به پدرها نداده است. وقتی در خانواده ای بین زن و شوهر دعوا می شود، حتی اگر تقصیر با مرد باشد، غالباً خانم راحت تر می تواند با زبان مثبت خود دعوا را خاتمه دهد. خداوند در به کارگیری زبان چنان قدرتی به خانمها داده است که زبان خانمها چه بسا بتواند آتش جهنم را هم خاموش کند، چه رسد به آتش های دنیا!

قدرت زبان در تربیت فرزندان نیز فوق‌العاده است

- **قدرت زبان در تربیت فرزندان هم فوق‌العاده است. کافی است مادر خانواده با خوش‌زبانی به فرزندان خودش بگوید چه چیزهایی را دوست دارد. مثلاً بگوید: «من چقدر دوست دارم نام امیرالمؤمنین (ع) را بشنوم». این نوع رفتار و خوش‌زبانی مادر برای فرزند خانواده از هزارتا کلاس اخلاق و اصول عقاید مؤثرتر خواهد بود.**

- از زبان بهترین بهره‌ها را می‌شود برد. البته زبان‌بازی و زبان ریختن به معنای بد کلمه طبیعتاً بد است ولی انسان می‌تواند با زبانش کارهای خوب انجام دهد؛ یکی از این کارهای خوب ابراز محبت است. همان‌طور که می‌دانید تعریف کردن از دیگران جلوی خودشان خوب نیست ولی طبق روایات اگر به کسی علاقه داشتید خوب است به او بگویید.
- **هر کسی روز قیامت کفه ترازویش سبک بود باید بداند که فقط با استفاده درست از زبان خودش می‌توانست کفه ترازوی خود را از ثواب سنگین کند ولی این بهره را از زبان خود نبرده است.**

بعضی‌ها زبانشان حق است

- بعضی‌ها واقعاً زبانشان حق است و خداوند حق را بر زبانشان جاری می‌کند. امیرالمؤمنین (ع) می‌فرماید: «به گمان‌های مؤمنین اهمیت بدهید، چرا که خداوند حق را بر زبان مؤمن جاری می‌کند؛ اَتَقُوا ظُنُونِ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّ اللَّهَ سُحْبَانَهُ أَجْرَى الْحَقِّ عَلَى الْأَسْتَبْتِهِمْ» (غررالحکم/ص ۱۵۲/حدیث ۳۱)
- بعضی‌ها آن قدر آدم‌های مثبت، نورانی، خوش‌نیت و صاحب نفسی هستند که وقتی در مورد یک کاری، مثبت سخن می‌گویند و دعا می‌کنند خود به خود آن کار به سمت درستی پیش می‌رود.

عذاب الهی برای کسی که دیگران را مسخره کند بسیار سنگین است

- عذاب‌های الهی برای کسانی که دیگران را مسخره و استهزاء می‌کنند بسیار سنگین است. رسول اکرم (ص) می‌فرماید: «خداوند متعال، مؤمن را از عظمت جلال و قدرت خودش خلق کرده است، هر کسی به مؤمن طعنه بزند، به خدا طعنه زده است؛ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ الْمُؤْمِنَ مِنْ عَظَمَةِ جَلَالِهِ وَقُدْرَتِهِ، فَمَنْ طَعَنَ عَلَيْهِ، أَوْ رَدَّ عَلَيْهِ قَوْلَهُ، فَقَدْ رَدَّ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ» (امالی شیخ طوسی/ص ۳۰۶)
- امام صادق (ع) در مورد کسانی که دیگران را مسخره می‌کنند، می‌فرماید: نمی‌توان مسخره کننده مردم را به عنوان یک دوست مطمئن و صادق انتخاب کرد. (أَلَا يَطْمَئِنُّ ... الْمُسْتَهْزِئُ بِالنَّاسِ فِي صِدْقِ الْمَوَدَّةِ؛ خصال شیخ صدوق/ج ۲/ص ۴۳۴) برای دوستی و رفاقت نمی‌توان به کسی که دیگران را مسخره می‌کند اطمینان کرد، و چنین آدمی دوست خوبی برای انسان نخواهد شد.

امام حسن (ع) بیش از دیگر ائمه (ع) از زبان دوستان خود آزار دید/ شبهه زیارت نامه امام حسن (ع) در پاسخ به لعن و ناسزای مرد شامی

- امام حسن (ع) بیش از سایر ائمه هدی (ع) از ناحیه دوستان خود مورد سرزنش قرار گرفت و از زبان آنها آزار دید. یعنی حتی آدم‌های خوب درجه بالا که اطراف امام حسن (ع) بودند با زبان خودشان، حضرت را آزار دادند. ولی امام حسن (ع) با سخنان بد یا ناسزاهای

دیگران با کمال بزرگواری برخورد می‌کرد. بعضی‌ها می‌آمدند و به حضرت ناسزاهایی می‌گفتند ولی امام حسن (ع) به قدری خوب با آنها برخورد می‌کرد که از سخنان زشت خودشان پشیمان می‌شدند.

- یک روز امام حسن (ع) را کب بودند و داشتند عبور می‌کردند، مردی که اهل شام بود حضرت را دید و وقتی ایشان را شناخت شروع کرد به ناسزا گفتن و لعنت کردن. (همان‌طور که می‌دانید اهل شام در جنگ صفین با امیرالمؤمنین (ع) جنگیده بودند و در آنجا تبلیغات زیادی علیه علی (ع) شده بود).
- امام حسن (ع) به آن مرد چیزی نگفت، وقتی لعن گفتن او تمام شد، امام حسن (ع) به او سلام کرد و لبخند زد و فرمود: فکر کنم شما غریب هستی، شاید هم اشتباه گرفته‌ای یا سوء تفاهمی پیش آمده است، اگر می‌خواهی از خستگی در بیایی من حاضرم به تو کمک کنم، و اگر از ما چیزی بخواهی به تو خواهیم داد، اگر گرسنه هستی ما شما را سیر می‌کنیم و غذا می‌دهیم، اگر حاجتی داری ما حاجت تو را برآورده می‌کنیم، اگر در این شهر جایی نداری ما از تو پذیرایی می‌کنیم ... در واقع امام حسن (ع) به کسی که ایشان را لعن کرده بود، سخنانی گفت که شبیه یک زیارت‌نامه بود. چه کسی می‌تواند بایستد و به کسی که به او ناسزا گفته این‌همه سخنان مثبت بگوید؟!

- وقتی آن مرد شامی کلام حضرت را شنید، گریه کرد و گفت من شهادت می‌دهم تو خلیفه خدا در زمین هستی، خدا می‌داند رسالت خود را کجا قرار دهد، تاکنون تو و پدرت بدترین مردم در نزد من بودید ولی الان عزیزترین مردم در نزد من هستید. (و مِنْ حُلْمِهِ ع، مَا رَوَى الْمُبَرِّدُ وَ ابْنُ عَائِشَةَ أَنَّ شَامِيًّا رَأَى رَاكِبًا فَجَعَلَ يَلْعَنُهُ وَ الْحَسَنُ لَا يُرَدُّ فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَ ضَحِكَ وَ قَالَ أَيُّهَا الشَّيْخُ أَطْلُكَ غَرِيبًا وَ لَعَلَّكَ سَبَّهْتَ فَلَوْ اسْتَبْتَبْنَا أَغْتَبْنَاكَ وَ لَوْ سَأَلْنَا أَعْطَيْتَنَا وَ لَوْ اسْتَرْشَدْنَا أَرْشَدْنَاكَ وَ لَوْ اسْتَحْمَلْنَا حَمَلْنَاكَ وَ إِنْ كُنْتَ جَائِعًا أَشْبَعْنَاكَ وَ إِنْ كُنْتَ غَرْبَانًا كَسَوْنَاكَ وَ إِنْ كُنْتَ مُحْتَاجًا أَغْنَيْنَاكَ وَ إِنْ كُنْتَ طَرِيدًا أَوْبْنَاكَ وَ إِنْ كَانَ لَكَ حَاجَةٌ فَضَيْنَاهَا لَكَ فَلَوْ حَرَكْتَ رَحْلَكَ إِلَيْنَا وَ كُنْتَ ضَيْفَنَا إِلَى وَقْتِ ارْتِحَالِكَ كَانَ أَعُوذَ عَلَيْكَ لِأَنَّ لَنَا مَوْضِعًا رُحْبًا وَ جَاهًا عَرِيضًا وَ مَالًا كَبِيرًا، فَلَمَّا سَمِعَ الرَّجُلُ كَلَامَهُ بَكَى ثُمَّ قَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ خَلِيفَةُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتِيهِ، وَ كُنْتُ أَنْتَ وَ أَبُوكَ أَنْصَحَ خَلْقَ اللَّهِ إِلَيَّ وَ اللَّهُ أَنْتَ أَحَبُّ خَلْقِ اللَّهِ إِلَيَّ وَ حَوْلَ رَحْطَةِ إِلَيْهِ وَ كَانَ ضَيْفَهُ إِلَيَّ أَنْ ارْتَحَلَ وَ صَارَ مُعْتَقِدًا لِمَحَبَّتِهِمْ؛ مناقب آل ابيطالب/ج ۴/ص ۱۹)

